

Elnök: Felteszem a kérdést, méltóztatik-e választ tudomásul venni. A kik tudomásul veszik, méltóztassanak felállani. (Megtörténik.) A túlnyomó többség a választ tudomásul vette.

Következik Zimmermann Dezső biz. tag úr interpellációja. (Nincs itt!) Töröltetik. Bieber Jenő biz. tag úr. (Nincs itt!) Töröltetik.

Dr. Kovács Ernő: Mindenki törölteti, mert nincs itt a sajtó. (Zajos felkiáltások mindkét oldalon: Hol a sajtó? Miért mentek el az ujságírók?)

Elnök: Következik Karczag Vilmos biz. tag úr. (Nincs itt!) Interpellációja töröltetik. Gáspár Fülöp biz. tag úr.

Gáspár Fülöp: Elállok.

Elnök: Az interpelláció töröltetik. Petrovác biz. tag úr. (Nincs itt!) Dr. Gál Jenő biz. tag úr. Bársony Elemér biz. tag úr. Nincsenek itt, az interpellációk töröltetnek.

Következnek az interpellációkra adandó válaszok. Felkérem dr. Purebl Győző tanácsnok urat, méltóztassék Piazza Győző biz. tag úr interpellációjára válaszolni.

Dr. Purebl Győző tanácsnok: Tisztelt Közgyűlés! Piazza Győző törvényhatósági biz. tag úr folyó évi április havában tartott közgyűlésen meginterpellálta a polgármester tartott irányban, hogy van-e tudomása arról, hogy a főváros területén, különösen a külső városrészekben a házak párkányzatáról a bádoglemezeket, valamint a kapukról az alkatrészeket lopkodják és azt orgazdák, óska vaskereskedőknek eladják, megkárosítván ezzel a háztulajdonosokat. Továbbá, hogy van-e tudomása arról is, hogy a szénlopások fokozottabb mértékben történnek s a tolvajok között iskolásgyerekek is vannak.

Válaszunkat a következőkben adjuk meg:

Igenis tudomása van mindezekről a hatóságoknak és a főváros tanácsa még az interpelláció elhangzása előtt ismételtén átiratban fordult a főkapitánysághoz, hogy az utcákon és tereken álló rendőrörszemeknek figyelmét ezen esetekre fokozottan felhívja és a szükséges helyeken a rendőrörszemek számát fokozza. Másrészt átiratban arra is kérte a főváros a főkapitányságot, hogy az ócskavaskereskedőknél, különösen az Angyalföldön, ahol az üres területeken, fabódékban az ócskavaskereskedők száma erősen megnövekedett, razziaszerűen vizsgálatokat tartson és az ócska vasanyagok származása felől a vizsgálatot tartsa meg. Amennyiben olyan anyagokat találnának, amelyek orgazdaságból származnak, úgy az ócskavaskereskedők ellen haladéktalanul indítsák meg a bűnügyi eljárást.

Sajnálattal meg kell állapítanunk azt, hogy a régi 1884. évi XVII. t.-c. ipartörvény alapján az ócskavaskereskedelemre az iparigazolványt minden előfeltétel nélkül ki kell adni. Ezt megakadályozandó, felterjesztést intéztünk a kereskedelemügyi miniszter úrhoz, hogy az új ipartörvény régrehajtási rendeletében intézkedés történjen oly irányban, hogy az ócskavaskereskedelem engedélyhez köthessék, amely előismeretet és erkölcsi előéletnek igazolását kívánja. Reméljük, hogy ezzel az ócskavaskereskedők számát csökkenthetjük.

Végül, ami a szénlopásokat illeti, tisztelettel bejelentjük, hogy úgy a szénkormánybiztosságnál, mint a fővárosnál 5—5 detektív működik, akik a szénlopásokat ellenőrzik és a tolvajokat az V. ker. kapitányságnál előállítva, az eljárást ellenük megindítják. Ezenfelül a rendőrörszemek is szemmel kísérik a szénhordókocsikat.

Ami már most az iskolásgyerekek ellenőrzését illeti, bejelenthetjük, hogy a fővárosnál az iskolakötelesek nyilvántartója fel van fektetve és az iskolakerülő gyermekek szülői ellen az eljárást kivétel nélkül megindítják és őket súlyosan büntetik, amely büntetés fokozottabbá válik az új gyermekbeiskoláztatási törvény rendelkezései alapján, amely a büntetéseket erősen felfokozzák.

Amennyiben a gyermekek ez úton nem rendszabályozhatók, úgy a gyermekbíróságnak adatnak át.

Kérjük a közgyűlést, hogy ezen válaszunkat tudomásul venni méltóztassék. (Élénk helyeslés.)

Elnök: Méltóztatik a választ tudomásul venni? (Helyeslés.) Határozatilag kimondom. Következik dr. Zilahi-Kiss Jenő tanácsnok úr válasza T. Kovács Hermin biz. tag. úrnő interpellációjára.

Dr. Zilahi-Kiss Jenő tanácsnok: Tisztelt Közgyűlés! T. Kovács Hermin biz. tag. úrnő 1922. február 22-én interpellációt intézett a polgármester úrhoz, aziránt, van-e tudomása arról, hogy a Verpeléti-úti iparrajziskola épületében elhelyezett tanfolyamoknál nincs kihasználva kellően az épület, az órákon nincs elég tanítvány és a foglalkoztató műhelyek üresen állanak.

Ezt az interpellációt követőleg a pénzügyi bizottság ülésén is ugyanez a kérdés szóvá tétetvén, ott egy albizottság küldetett ki annak megvizsgálására, hogy vajjon ez a Verpeléti-úti iskolaépület miként van kihasználva. A bizottság tüzetesen megvizsgálta főbbiben a Verpeléti-úti épületben elhelyezett, különböző tanfolyamok munkásságát és végeredményben megállapította azt, hogy a Verpeléti-úti iparrajziskolai tanfolyamoknál az épület kellő mértékben ki van használva, az egyes tanfolyamok benépesítése megfelel annak a térnek és lehetőségnek, ami ott adva van, ott kellő számú növendék foglalkozik és a munkagépek szintén kellő módon ki vannak használva.

Horváth Károly (IV. ker.): Például a himzőgépek, egyetlen növendék sincs.

Dr. Zilahi-Kiss Jenő tanácsnok: Voltam bátor bejelenteni ezt a körülményt is, mert szorosan összefügg a Törökné öméltsága interpellációjára adandó válasszal. A kérdés ugyanis úgy áll, az interpelláló úrnő interpellációjának indokolásában arra terjeszkedett ki, hogy ő szükségesnek látná azt, hogy az iparrajziskolában minél több ipari tanfolyam nyitassék azért, hogy ott az egyes iparágakra, például a géphimző iparágra is, szakmunkások képeztesse ki.

Ez a törekvés meg is volt mindenkor az iparrajziskola vezetőségében, de tulajdonképpen nem célja az ipariskolának a munkásképzés. Érdekelni fogja a tisztelt közgyűlést az a körülmény, hogy Budapest székesfőváros ezen iparrajziskolája egyike a legrégibb hasonló irányú és célú intézeteknek egész Európában. Mária Terézia királynő idejében alakult, már akkor azzal a céllal, hogy az egyes iparágakban a továbbképzést megadja, hogy a tudást tovább fejlessze. Ezek mellett az intenciók mellett dolgozott minden időben az iparrajziskola. Tulajdonképpen a gyakorlati képzést egészen kikapcsolta feladatai sorából a múltban és csupán elméleti és rajz továbbképzést adott.

Az újabb fejlődésnek volt az eredménye, hogy egyes olyan iparágakat, amelyek hazánkban meghonosodva nem voltak, viszont azonban szükségessé vált, hogy ezek is elterjedjenek az iskola felvett munkakörébe. Ez iparágaknál is magasabb elméleti képzést biztosítunk a növendékeknek és így a

Verpeléti-úton bizonyos ipari műhelyt is berendezett az iskolavezetőség. Ilyen műhellyel összekapcsolt oktatást adunk az asztalosirányú, az ötvösirányú, a textilirányú és legutóbb a hegedűkészítő tanfolyamoknál.

Amikor Törökné öméltsága kinjárt az épületben és konstataálta azt, amire nagyon jól emlékszik Horváth biz. tag úr, hogy például a géphimző-tanfolyamoknak egy növendéke sem volt...

Horváth Károly (IV. ker.): Én jártam kint, én is tapasztaltam.

Dr. Zilahi-Kiss Jenő tanácsnok: ... ez a tényeknek teljesen megfelelt, ma azonban itt sem így áll a helyzet. Tavaly még bizonyos tekintetben néptelen volt egyik-másik tanfolyam az iparrajziskolában, aminek oka az volt, hogy a háborús viszonyok következtében nem íratkoztak be elég nagyszámban, másrészt pedig az egész gyakorlati műhelyképzés tavaly még két éves évfolyamból állott, vagyis nem a teljes tanfolyam volt megszerelve, mert harmadéves növendékek nem voltak. Most amikor már teljes tanfolyam van, a harmadik évfolyamú növendékek kellően kitöltik a kereteket és tényleg annyi növendék van, amennyi beíratkozhatik ebbe az iskolába. Míg tehát tavaly még kevesebb volt a növendék, de kevesebb volt a tanfolyam is, mert egyszerre nem lehetett a hároméves tanfolyamot megnyitni, addig ma már a tanfolyam teljes.

Méltóztassék azután figyelembe venni azt, hogy az iskolánál a műhelyképzés intézménye újkeletű, tehát ennek az intézménynek is bizonyos mértékben meg kellett magát ismertetnie a tanulni vágyó közönséggel, ami lassankint sikerült is.

Törökné biz. tag úrnő interpellációjában kifogás tárgyává tette azt is, hogy azok, akik az iparrajziskolát végzik, nem kapnak olyan végérvényes bizonyítványt, amely lehetővé teszi az önálló kenyérkereső pályára való lépést.

Tisztelt Közgyűlés! Ez tavaly tényleg így volt, de tavaly nem is volt végzett növendék az iparrajziskolában, ezidén lesznek végzett növendékei az iskolának, tehát tavaly nem s volt szükséges gondoskodni arról, hogy olyan végbizonyítványt kapjanak a növendékek, amelyek őket önálló...

Horváth Károly (IV. ker.): Ha Mária Terézia alapította, akkor máig nem lehetnek végzett növendékek? (Derűltség.)

Dr. Zilahi-Kiss Jenő tanácsnok: A bizottsági tag úr csak annyit értett meg szavaimból? Pedig egyebet is mondtam.

Tavaly tehát nem is volt szükség arról gondoskodni, hogy ilyen végbizonyítványt állíthasson ki az intézet, amely önálló iparűzésre jogosítana, ezidén a végzett növendékek részére azonban már a kormány ígéretében bízva, módunkban lesz olyan bizonyítványt kiállítani, amely ezeket a végzett növendéket önálló keyérkereseti tevékenységre fogja képesíteni.

Kérem, hogy a válaszat méltóztassék tudomásul venni. (Helyeslés.)

Elnök: Méltóztatik a tisztelt közgyűlésnek a választ tudomásul venni. (Helyeslés.)

Bársony Elemér: Az ügyrendhez kérek szót. Tisztelt Közgyűlés! A tárgysorozatban nagy meglepetéssel vettem tudomásul, hogy az interpellációs válaszok között van Zilahi tanácsnok úr válasza egy olyan interpellációra, amely a mult év február 22-én hangzott el. Felszólalásomnak egyáltalán nincs támadó éle, csak azért szólalok fel, mert az ügyrend 8. §-a világosan intézkedik arról, hogy az interpellá-

cióra a legközelebbi, vagy az utána való közgyűlésen válaszolni kell. Ennek meg van a logikus magyarázata, mert részben az interpellációk aktualitásokkal szoktak foglalkozni, részben olyan ügyeket hoznak a közgyűlés elé, amelyek az egész plénumot érdeklik. Törökné biz. tag úrnő interpellációja is olyan volt — úgy emlékszem — súlyos vádakat tartalmazott, főleg ennek az ipariskolának a főlgaazgatója ellen s nem tartom emberinek azt, hogy valaki ilyen súlyos vádak alatt álljon egy teljes esztendeig a közvélemény előtt.

Arra kérem tehát a tanácsot és a tanácsnok urakat, hogy ezentúl ezekre a nagy szempontokra való tekintettel tartsák magukat az interpellációkra adandó válaszköznál az ügyrend 6. §-ához. (Helyeslés balról.)

Elnök: Ügyrendre való hozzászólás határozathozatalnak helye nincs.

Áttérünk az indítványok tárgyalására. Felkérem dr. Telcs Béla biz. tag urat, hogy indítványát előterjeszteni méltóztassék. A biz. tag úr nincs jelen, az indítvány töröltetik. Dr. Vasek Ernő biz. tag urat felkérem, indítványát sziveskedjék előadni, a biz. tag úr nincs jelen, indítványa töröltetik. Felkérem Horváth Károly biz. tag urat indítványát sziveskedjék előadni. Úgy látom, hogy nem kívánja, ennél fogva az indítvány töröltetik.

Következik a napirend folytatólagos tárgyalása. Lobmayer tanácsnok úr helyett Karányi főjegyző úr fogja a tárgyait előadni.

Karányi Elemér főjegyző ismerteti a bizottsági és tanácsi előterjesztést a Városi Színház és a Népszínházi alapítvány 1923. évi költségeloirányzata ügyében. (Elfogadtatik.)

Ismerteti a bizottsági és tanácsi előterjesztéseket Budapest Bibliográfiájának, továbbá a székesfőváros 50 éves történetének és statisztikájának megírására és kiadására szükséges költségösszegek fedezete ügyében.

Dr. Körmöczi Zoltán: Tisztelettel kérek engedélyt ahhoz, hogy én a 47., 48. és 49. tárgyhöz együtt tehessem meg az indítványomat, hogy ne kelljen mind a három pontnál külön indítványt tennem.

Elnök: Tisztelt Közgyűlés! Méltóztatik hozzájárulni ahhoz, hogy a 47., 48. és 49. pont alatt felvett tárgyak, a bibliográfia, a történet és a statisztika megírására, továbbá a fővárosi múzeumok új katalógusainak kibocsátására szükséges költségösszegek fedezete ügyében készült előterjesztések együttesen tárgyalassanak. (Általános helyeslés.) A határozathozatal természetesen külön-külön fog történni.

Dr. Körmöczi Zoltán: Tisztelt Közgyűlés! A székesfőváros egyesítésének 50-ik évfordulója sem a hivatalos fővárost, sem a főváros közönségét nem találta ünnepi hangulatban, ünnepi kedvben. Az a gyönyörű ívű, merészlendületű fejlődése a székesfővárosnak, amelyet ezen fél évszázad első negyven esztendejében mutatott, gyönyörű közintézmények és magánintézmények sorát létesítette egymásután, a város fejlődött kultúrában, népességben, gazdagságban, magyarságban, minden intézményében, főképp pedig közegészségügyét illetőleg, de ezt a gyönyörű fejlődést és lendületet megzavarta a háború, az ezzel fellepő stagnáció és dekadencia, valamint a háború utáni összeomlás. Igaz, hogy a negyven esztendő fejlődéséhez nélkülözhetetlen volt bizonyos fejlődési lehetőség, mégis kénytelen vagyok megállapítani, hogy a fejlődés nagyrészt azoknak az érdeme, akik

akkor a székesfőváros élén állottak és érdeme annak a törvényhatósági bizottságnak, amely a vezetőséget a gyönyörű munkájában támogatta.

Wolff Károly: És a külföldi kölcsönöknek első-sorban.

Dr. Körmöczi Zoltán: Most a háborús összeomlás után a főváros jubillálni akar, mikor a főváros szegény lett, mikor anyagi nehézségekkel küzd, mikor a vezetőségnek a külföldi városokat kell egymásután járnia, hogy lehetőséget és feltételeket teremtsen arra, hogy a főváros egyes kötelezettségeinek eleget tehessen; mikor a főváros közönségét képviselő törvényhatósági bizottság pártokra szakad, amelyeket olyan éles ellentétek választanak el egymástól, hogy már nem is ellenfeleknek, hanem ellenségeknek tekintik egymást, mikor az a párt, amely a választások után mint többségi párt vonul vele be, de hogy még most is a főváros többséget képviseli-e, e fölött igen eredményesen lehetne vitatkozni s mikor ezen többségi párt a hatalmával visszaél, a kisebbséget a bizottságokból kizárja és a kisebbség azt mondja ebből kifolyólag, (Zajos felkiáltások: A tárgyhoz!) ha a többség nem akar vele együtt leülni a zöld asztalhoz tanácskozássra, a kisebbség nem akar leülni a fehér asztalhoz sem ünnepelni, mikor ez a kisebbség azt mondja, hogyha nem volt jó a munkára való zubbonyban, nem akar jó lenni az ünnepi díszruhában sem...

Wolff Károly: Én lemondok az ünnepről.

Dr. Körmöczi Zoltán: Mikor az ünnepi hangulatot ilyen disszonáns hangok zavarják, mikor a törvényhatósági bizottság tanácskozásainál hiányzik az objektív meggyőződésnek a lehetősége: akkor kénytelen vagyok olyan indítvánnyal előállni, hogy halassza el a közgyűlés a főváros ötvenéves történelmének a megíratását. (Zaj.)

A történelem megírásához a historikusnak objektivitásra van szüksége és ezt az objektivitást nem találok a mai törvényhatósági bizottság összeállításában biztosítva. Nagyon jól ismerem Gárdonyi Albert főlevéltáros urat, tökéletesen megbízom az ő tudásában, meggyőződésében és objektivitásában, de van-e valaki a törvényhatósági bizottságban, aki merné mondani, hogy a fővárosnak csak egyetlen egy tisztviselője is teljesen szabad ura a maga akaratának... (Nagy zaj a jobboldalon.)

Wolff Károly: A multban az volt!

Dr. Körmöczi Zoltán: Amikor a székesfőváros törvényhatósága így ráfekszik a tisztviselői karra (Viharos zaj a jobboldalon.) én nem látom biztosítva ennek a bibliográfiának és történetnek objektív megírását.

Wolff Károly: A multban szabad volt a tisztviselő! (Helyeslés jobbról.)

Dr. Körmöczi Zoltán: Mikor láttuk azt, hogy a többségi párt mögött levő sajtóorgánum azt mondja, hogy a közlekedési és a vigalmi adó behozatala után a főváros minden polgára legalább kénytelen lesz Vázsonyira és Bárczyra naponta gondolni, akiknek ez az adó köszönhető, akkor objektivitást igazán nem várhatunk. (Derűtlenség a jobboldalon.) Mikor tudjuk, hogy e többség Bárczy Istvánt felelőssé akarja tenni azért, mert annak idején nem látta előre a világháborút, a koronánk romlását,...

Pillis Károly: Mert ilyen adósságokat csinált.

Dr. Körmöczi Zoltán: Ahelyett hogy elismerné, hogy minden ténye a főváros büszkesége...

Wolff Károly: Könnyű volt csinálni!

Dr. Körmöczi Zoltán: olyan közintézményeket létesített, amelyek ma is díszei és dicsőségei a fővárosnak...

Wolff Károly: Könnyű ezt megcsinálni, csak pénz kell hozzá. (Úgy van! — jobbról.)

Dr. Körmöczi Zoltán: Amikor látom az objektivitásnak ilyen hiányát, akkor azt hiszem, nem veszünk azzal semmit sem, ha ez a történet nem lesz most megírva.

De más szempontból is feleslegesnek tartom ezen tizenegymillió kiadást. Feleslegesnek tartom azért is, mert hiszen tíz évvel ezelőtt úgyszólván megíródott a fővárosnak negyven éves története. Ennek a tíz évnek a története is le van fektetve a főváros annaleseiben, jegyzőkönyveiben és irattárában. Semmit sem veszünk vele, ha egy történetkutató néhány esztendő múlva fogja kiböngészni és fogja újra megírni a főváros történetét. Ezt a tizenegymilliót elköltheti a székesfőváros sokkal jobb, sokkal nemesebb és szükségesebb célokra is és azt hiszem, itt a tisztelt közgyűlésnek mind a két oldalán nem politikát, hanem az emberi érzésekre való apellációt akarunk követni. Költse el Budapest székesfőváros...

Wolff Károly: Látjuk, hogy nincs politika. (Úgy van! — jobbról.)

Dr. Körmöczi Zoltán: ... gyermeknyaraltatási célokra.

Wolff Károly: Erről is lesz szó. (Úgy van! — jobbról.)

Dr. Körmöczi Zoltán: A gyermeknyaraltatásnál nem fogjuk keresni, kiket fognak elvinni. Mindazokat a beteg és arra rászoruló...

Wolff Károly: A tudomány és az irodalom is rászorul a támogatásra. (Úgy van! — jobbról.)

Dr. Körmöczi Zoltán: Ha úgy méltóztatik gondolni Wolff Károly biz. tag urnak, hogy erre is van bőven...

Wolff Károly: Nem mondtam, hogy bőven.

Dr. Körmöczi Zoltán: ...akkor pedig ügyebár elfér még ez a tizenegy millió is, mert nem ötszáz beteg és gyenge gyermek van, hanem háromszor, négyszer, tízszer és huszor annyi. Sohasem lesz elég az a pénz, amelyet gyermeknyaraltatási célokra áldozunk.

Wolff Károly: Az irodalomra is kell áldozni és pártolni. (Úgy van! — jobbról.)

Dr. Körmöczi Zoltán: Ha valaki azt mondja, hogy van fontosabb, mint a gyermeknyaraltatás, akkor vessék el az indítványomat.

Wolff Károly: Nem fontosabb. De arra is kell. (Úgy van! — jobbról.)

Dr. Körmöczi Zoltán: Azonban én az érzésekre apellálok. Ha azt hiszi a törvényhatósági bizottság, hogy ezt a pénzt jobbra nem lehet költeni, mint ezen bibliográfia mostani megírására, akkor méltóztassék döntenie. Ha azonban azt hiszik, hogy ez most felesleges, nélkülözhető vagy elhalasztható, akkor kérem, gyermeknyaraltatási célokra, vagy akár a tisztviselők jobban való fizetésére méltóztassék ezt az összeget fordítani.

Azt indítványozom, méltóztassék tehát a mélyen tisztelt közgyűlésnek ezt a három pontot a napirendről levenni. Amennyiben pedig tárgyalni méltóztatik, kérem, hogy ennek a költségeit gyermeknyaraltatási célokra méltóztassék fordítani. (Helyeslés balról. Zaj a jobboldalon.)

Joanovich Pál: Körmöczi biz. tagtársamnak ékes prozopoeiával előadott beszéde nem indít arra, hogy arra a terénemre kövessem őt, amely terénemön ő mozgott.

Karczag Vilmos: Mindjárt gondoltuk.

Joanovich Pál: Könnyen gondolhatták, mert a tárgyhoz akarok szólni, nem akarok úgy csinálni, mint a sanda mézszáros, aki az előtte levő objektumra nézvé, máshova sújt.

Dr. Körmöczy Zoltán: Én odanéztem.

Joanovich Pál: A tárgysorozatra nem a keresztény községi párt és a többség cselekedetei vannak felvéve, hanem a tárgysorozaton az az indítvány van, hogy adjuk ki a főváros ötvenéves történetét, adjuk ki a bibliografiát és csináljuk meg a múzeum katalógusát.

Zala Zsigmond: Van-e tizenegymillió felesleges pénz?

Joanovich Pál: Ez a tizenegymillió bizonyára nem felesleges kiadás. Hogy miért? mindjárt elmondom.

Engedelmet kérek, itt ünneplésről sincs szó. Tehát az ünneplés kérdését e tárggyal kapcsolatban felvetni nem lehet. Ünnepelni mi sem kívánunk. A keresztény községi párt...

Wolff Károly: Csak dolgozni akar. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Joanovich Pál: ... a többség sem kíván ünnepelni, csak dolgozni akar. (Úgy van! — jobbról.) És ha dolgozni akarunk, úgy akarunk dolgozni, hogy ne csak a főváros határán, ne csak a sajnos lemetszett és lenyomoritott ország határán belül, hanem a külföldön is lássák. Ennek igen fontos eszköze elsősorban a főváros ötven éves történelmének a megírása. Mert azt talán ismerik, hogy mit dolgoztak az elődök, de azt akarjuk, hogy tüzetesen ismerjék azt is, hogy mit dolgoztunk, végeztünk mi is.

Gáspár Fülöp: Mi is dolgoztunk olyan komoly és tisztességes munkát, mint maga! Én mint dolgos jó magyar ember voltam! (Nagy zaj.)

Elnök (csenget): Kérem Gáspár biz. tag urat, legyen szíves csendben maradni. (Halljuk! Halljuk!)

Joanovich Pál: Sohasem vontam kétségbe, hogy Gáspár úr dolgozott és hogy a legkomolyabban és tisztességesen dolgozott ügykörében. Gáspár Fülöp biz. tag többször közbeszól. Nagy zaj.)

Elnök (csenget): Csendet kérek.

Joanovich Pál: Sohasem fogom ezt kétségbe vonni, de ne vonja Gáspár biz. tagtársam se kétségbe azt, hogy én is dolgoztam és én is dolgozni akarok. (Zaj.)

Dr. Baracs Marcell: A központi választmányban is dolgozott, mint a kisebbség képviselője.

Karczag Vilmos: A Kazár-utca. (Zaj.)

Joanovich Pál: De miért haragszanak a Kazár-utcára? (Zaj.)

Gáspár Fülöp: Mert jellemző butaság. (Nagy zaj.)

Elnök: Gáspár Fülöp biz. tag urat rendreutasílok. (Helyeslés. Zaj.)

Joanovich Pál: Ezt a kifejezést a magam részéről visszautasítom, ha az elnök úr...

Elnök: Megtörtént a rendreutasítás.

Joanovich Pál: A Kazár-utcára is kitérek, ha a közgyűlés megengedi. (Halljuk!) A kazárok igen tisztességes és rokonszenves népfaj volt a finn-ugor, török-turkomán törzsben, tehát a magyaroknak testvérfaja volt. A kazárok országának királya volt Attila fia: Ellák. A VIII. században, amikor Bizáncból kiüldözték a zsidókat, mert, érdekes, innét is kiüldözték őket, a kazárok vendégszerető országába mentek. Ez történelem. Minden lexikonban el lehet olvasni. Akkor történt az, hogy a zsidók a kazárok egész országát átforgalmazták és ebből ered azután, hogy a kazár kvázi zsidó. Engedelmet kérek, a kazárok rokonérzűletük

a magyarokkal, bizonyította ezt az is, hogy megnyitották vendégszerető sorompóikat a Bizáncból kiüldözött zsidóságnak, akár csak mi. És engedelmet kérek, amikor a volt Petőfi-utcában lámpással sem lehet találni olyant, aki nem tartoznék abba a törzsbe s nem lenne ide újabban bevándorolt, akkor, ha Kazár-utcának nevezik a volt a Petőfi-utcát, miért haragszanak? (Közbeszólások balról: Dehogy haragszunk.) De haragszanak folyton. Haragudjanak ezért a kazárok!

Dr. Körmöczy Zoltán: De elismeri, hogy a magyarokkal kazárok is jöttek be a Vereckei szoroson.

Joanovich Pál: A Kazár-utcával tehát leszámoltam. Azonban visszatérek a kiinduló pontra... (Nagy zaj. Nagy Ferenc biz. tag többször közbekiált.)

Elnök (csenget): Csendet kérek. Nagy Ferenc biz. tag urat felkérem, legyen szíves csendben maradni. (Fóthi bizottsági tag többször közbekiált. (Zaj.) Fóthi biz. tag urat kérem csendben maradni. (Fóthi biz. tag ismételt többször közbekiált. (Zaj.) Fóthi biz. tag urat ismételt kérem, méltóztassék csendben maradni.)

Joanovich Pál: A főváros ötvenéves történelmének megírása feltétlenül szükséges. Ezt elhalasztani nem lehet, mert akkor már nem ötvenéves történelem lesz.

Dr. Körmöczy Zoltán: Ez baj lesz? Ha Napoleon korát bármikor megírják, nem Napoleon kora lesz?

Joanovich Pál: Az ötvenéves történelmet most kell megírni, amikor mi írjuk meg, akik itt vagyunk. (Zaj a baloldalon.)

Kovács Ernő: Mit fognak megírni?

Joanovich Pál: Meg fogjuk írni, hogy milyen szépen fejlődött a főváros a multban, milyen szépen fejlődik a főváros most, annak dacára, hogy a tisztelt urak folyton azt vetik a szemünkre, hogy a bizottságokból ki vannak zárva. Mert a főváros azért mégis fejlődik, a főváros azért mégis halad, fejlődik és a főváros azóta is fejlődött és haladt is, amióta nincs abban a szerencsés helyzetben, hogy tisztán az önök uralma alatt legyen. (Nagy taps a jobboldalon.) Jelenleg véletlenül Budapest választói többségének a mandátumával mi vagyunk itt. (Élénk helyeslés és taps a jobboldalon. Nagy zaj a baloldalon.)

Elnök (csenget): Csendet kérek

Joanovich Pál: Bocsánatot kérek, az 1920. évi IX. törvénycikk alapján nagyobb tömegek választottak meg bennünket, mint a későbbi nemzetgyűlési képviselőket, tehát mi nagyobb tömegeket képviselünk. (Nagy zaj a baloldalon.)

Dr. Baracs Marcell: Akkor miért van szükség a választólajstromok erőszakos átgyűrására és a választójog kijátszására. Ha ön a központi választmányban a kisebbséget képviseli, miért nem érvényesíti a kisebbség igényeit. (Élénk helyeslés a baloldalon. Nagy zaj jobbról. Karczag Vilmos biz. tag többször közbekiált.)

Elnök (csenget): Ne méltóztassék a szónokot zavarni. Karczag biz. tag úr szíveskedjék rendben maradni.

Joanovich Pál: Szó sincs arról, hogy átgyurjuk a választók névjegyzékét. Az csak mese, hogy átgyurjuk, erről biztosíthatom Baracs tisztelt biz. tagtársamat.

Dr. Baracs Marcell: A kihagyottakat sem akarják közszemlére tenni. Hoztak határozatot, hogy bizonyos kategóriákat közszemlére sem tesznek ki.

Joanovich Pál: A kihagyottak névjegyzéke közzé fog tétetni. (Felkiáltások balról: Most sugták!)

Dr. Baracs Marcell: Határozatot hoztak, hogy bizonyos kihagyottakat nem tesznek közzé.

Joanovich Pál: Nem kell nekem sügni! A 2200. számú rendelet 34. szakasza, tessék a legutolsó bekezdést elolvasni, azt mondja, azokat, akiknek választó jogcímük van, de mégis kihagyatnak, a kihagyottak névjegyzékbe fel kell venni. Biztosíthatom Baracs tisztelt tagtárs urat, hogy ez meg fog történni. Mindazokat pedig, akik mellőztetnek, mert nincsen választójogi jogosultságuk és a tavalyi jegyzékben tévedésből bent vannak, ezeket posta útján értesítik, ezek nem hagyatnak ki, hanem, nem lévén jogcímük, önmaguktól kimaradnak. Mert Károlycsapat keresztes nőt nem ismerek és nem ismerek házasságból született három gyermekkel bíró hajadont sem. Mert ilyen címen felvettek is fordulnak elő a tavalyi névjegyzékben: Hajadon, házasságból született három gyermekkel. (Zaj.)

Dr. Baracs Marcell: Ez a központi választmány saját külön Kazár-utcája.

Joanovich Pál: Hogy visszatérjek a tárgyhöz — sokáig fog azonban tartani, ha az urak nem engedik csendben befejezni, mert én győzöm hanggal (Derűtség) — az ötvenéves történelmet meg kell írni, hogy a külföld is lássa, hogy Budapest mi ma és mi volt. Tehát az önök dicsőségét is fogja zengeni. De ellenindokul azt állítani, hogy mi nem alkottunk semmit s mindent önök alkottak, ennek cáfolása elől kitérni nem lehet s az elől sem lehet kitérni, hogy megírjuk a főváros történetét, hiszen nem tagadhatjuk le, hogy az iskolák akkor épültek...

Dr. Baracs Marcell: A mi dicsőségünket önök ne írják meg.

Joanovich Pál: ... Meg fogjuk írni! De nem fogjuk mellőzni a mi dicsőségünket és a mi törekvéseinket sem...

Fóthi Vilmos: Vannak?

Joanovich Pál: ... majd öntől elismerését kéri annak, Fóthi biz. tagtársam, hogy talán mégis vannak. Én tehát a magam részéről az ötvenéves történelem megírását szükségesnek tartom. Nem kevésbé szükségesnek tartom a bibliográfia kiadását. Mert fogadni merek, hogy nagyon sokan a tisztelt urak közül azt sem tudják, mi az a bibliográfia? A bibliográfia nem egyéb, mint jegyzékbe foglalása azoknak a könyveknek, — Fóthi biz. tagtársam bizonyára nem fogja tudni, bármennyire kiabál — (Nagy derűtség és taps a jobboldalon.) jegyzékbe foglalása azoknak a könyveknek, amelyek Londontól kezdve Konstantinápolyig, (Közbeszólás balról: Honoluluig.) vagy Amerika északi részétől Honoluluig s lejjebb is megjelentek, olyanok, amelyekben Magyarország fővárosa Buda és Pest megemlítve van, északról egészen délre, keletről nyugatig...

Dr. Baracs Marcell: Szüectől Panamáig.

Joanovich Pál: ... megjelentek. Magyarország tudniillik azon kivételes helyzetben van, hogy már a XIII. században írások jelentek meg, könyvek jelentek meg a XIII.-tól a későbbi századokig, amelyekben már Budáról, Pestről írtak. Ezeket az adatokat egy igen nevezetes tudós, dr. Ballagi szedte össze. Ha a világ előtt kirukkolunk, hogy itt a fővárosnak bibliografiája van, mely bizonyítja, hogy már a középkorban ime Amszterdamban, Londonban, Párisban stb. Budáról, Pestről már ekkor írtak, hogy ez vagy az a könyv ezt és ezt írta és itt és itt jelent meg, ettől és ettől a szerzőtől, ez nagyon fontos a kultúrhistoria szempontjából. Ez a bibliográfia! Ez megmondja, hogy Szépvízi Balázstól

vagy X-től vagy Y-től megjelent Milánóban egy mű, 1532-ben s Budáról vagy Pestről ezen és ezen az oldalon tartalmaz valamit. És itt fogjuk dokumentálni a világnak, hogy Magyarország fővárosa nem elmaradt fészek, hanem már a középkorban fényes főváros volt, amely az egész világon ismert volt. Ezt szükséges kiadni. Ez a legjobb irredenta, eszköz, ez több haszonnal fog járni, mint akármilyen ellenséges lármázás az országban, vagy eláztatása politikánkban a külföldi lapokban. (Élénk helyeslés.)

Karczag Vilmos: A béke és a szeretet politikája a legjobb irredenta.

Joanovich Pál: Az a béke és a szeretet politikája, ha összefoglaljuk és kimutatjuk, hogy a régi írók Pestről itt és itt írtak és ezt vagy azt állapították meg. Evvel talán mégis a béke és a szeretet politikáját hirdetjük.

Fóthi Gyula: Mit szólnának azok a régi írók, ha magót hallanák? (Zaj.)

Elnök (csenget): Fóthi bizottsági tag urat kérem, ne méltóztassék a tárgyalást zavarni.

Wolff Károly: Ez nem is komoly tárgyalás. (Fóthi bizottsági tag többször közbekiált. Zaj.)

Elnök (csenget): Fóthi biz. tag urat kérem, ne méltóztassék a tárgyalást folyton zavarni. (Fóthi Vilmos biz. tag ismételten többször közbeszól.) Ismételten kérem, méltóztassék csendben maradni. (Fóthi biz. tag az elnök felé kiált.) Ne méltóztassék feleselni. (Helyeslés. Halljuk! Halljuk!)

Joanovich Pál: Nagyon szívesen vagyok felnőttek oktatója és ha erre Fóthi biz. tagtársamnak szüksége van, szívesen állok rendelkezésére. (Derűtség.)

Fóthi Vilmos: Magához nem fordulok. Ha tanulni akarok, nem fordulok magához. (Zaj.)

Joanovich Pál: Pedig kár, mert tanulhat, ez nem szégyen!

A harmadik pont; a 49. szám alatt, a fővárosi múzeumok új katalógusának kiadása. Tavaly az én indítványomra méltóztatott kimondani a közgyűlésnek...

Horváth Károly (IV. ker.): Tavaly előtt az enyéme.

Joanovich Pál: ... amikor arról volt szó a költészet során, nagyon jól emlékszem, hogy a fővárosi múzeumban ne szedjenek belépti díjat, nyissák meg a múzeumot és nyomjanak katalógust, ez, kérem az én indítványom volt. Akkor a közgyűlés az indítványhoz hozzájárult és ma a közgyűlés csak azt honorálja, amit egyszer elhatározott. Tehát nem lehet kifogásolni!

Nem akarom a szót szaporítani. Nem ünneplésről, nem dinom-dánomról van szó, először történelmi tények megörökítéséről van szó, amit mi semmiképpen nem mellőzhetünk, másodsor bibliográfia kiadásáról, amelyet kiváló tudósnak dr. Ballagi gyűjtött össze és nekünk rendelkezésünkre bocsátott egy olyan bagatell összegért, hogy hálával tartozunk neki, továbbá harmadszor a saját múzeumunk katalógusának kiadásáról, amit úgyis elhatároztunk s ami hiányt pótol.

Nem fogadom el tehát Körmöczi biz. tag úrnak indítványát, hanem elfogadom a tanácsi előterjesztést annnyival is inkább, mert meg lehet győződve Körmöczi biz. tagtársunk arról, hogy a gyermekek egészségét és jólétét mi éppúgy a szívünkön viseljük, akárcsak Körmöczi biz. tag úr. (Közbeszólások jobbról: Talán jobban.) Utalok arra, tisztelt közgyűlés, hogy ami igen tisztelt pártvezérünk Wolff Károly biz. tag úr volt az, (Hosszantartó élénk éljenzés és taps a jobb-

oldalon.) aki indítványozta, hogy a gyermeknyaral-
tatásra milliók adassanak. (Élénk helyeslés.)

Dr. Baracs Marcell: Ezt akarjuk húszmillióra
felelni. (Helyeslés jobbról.)

Dr. Kossalka János: Hozzájárulunk. (Helyeslés.)

Joanovich Pál: Ne higgyék önök, hogy ez az
akció az önök érdeme, vagy privilégiuma, mi éppen
olyan szeretettel karoljuk fel azt és biztosíthatom
önöket, hogy épp úgy hozzájárulunk szükségletének
a felemeléséhez, mint tisztelt bizottsági tagtársaim...

Dr. Baracs Marcell: Nem is kételkedünk,

Joanovich Pál: ... azonban nem engedjük
kisajátítani azt és semmi prozopopoeiával kijelenteni
azt, hogy a gyermekvédelem kizárólag az önök
érdeme. A gyermekvédelmet mi is épp úgy ápoljuk
mint önök, nem fogjuk megtagadni az önök érdemét
sem, de ne akarják a mi érdemünket sem kicsinyelni.
(Élénk helyeslés jobbról.)

Én tehát a tanács előterjesztéséhez hozzájárulok
és kérem annak elfogadását. (Élénk helyeslés és
taps a jobboldalon.)

Elnök: Szólásra senki sincs feljegyezve, a vitát
bezárom. Körmöczi biz. tag úr a végszóval élni nem
kíván. Következik a határozathozatal. Körmöczi biz.
tag úr halasztó indítvány terjesztett elő, hogy a 47.,
48. és 49. szám alatt felvett tárgyak vétessenek le a
napirendről. Felteszem a kérdést, méltóztatnak-e a
halasztó indítvány elfogadni. Akik elfogadják szíves-
kedjenek felállni. (Megtörténik.) A többség a halasztó
indítványt mellőzi. Felteszem a kérdést, méltóztatik a
47. szám alatt felvett tanácsi előterjesztést a fővárosi
bibliográfia megírására és kiadására vonatkozóan
elfogadni. (Felkiáltások: Elfogadjuk!) Ezt mint a
közgyűlés határozatát kimondom. (Elfogadtatik.)

Következik a határozathozatal a 48. szám alatt
a székesfőváros ötvenéves történetének és statisztika-
jának megírására és kiadására, továbbá a 49. szám
alatt a fővárosi múzeumok új katalógusainak kibocsá-
tására vonatkozó előterjesztés. Méltóztatnak ezeket
elfogadni. (Közbeszólások: Elfogadjuk!) Határozatilag
kimondom. (Elfogadtatik.)

Karányi Elemér főjegyző ismerteti a bizottsági
és tanácsi előterjesztéseket a Kir. József-Műegyetem
hiányos felszerelésének kiegészítésére való hozzá-
járulásra, a Várszínház elektromos berendezésének
kibővítésére, a VI. ker. Népszálló főzőberendezésének
jókarrahelyezésére, a VI. ker., Lehel-utcai műhely-
bérházban elvégzendő mázolási munkákra szükséges
költségösszeg fedezete, végül a X. ker., Százados-úti
művésztelep jégvihar által betört ablakainak beüve-
geztetésénél felmerült túlkiadás fedezete ügyében.
(Elfogadtatik.)

Dr. Purebl Győző tanácsnok ismerteti a bizott-
sági és tanácsi előterjesztést a kéményseprődíjak
felemlése ügyében. (Elfogadtatik.)

Ismerteti a bizottsági és tanácsi előterjesztést
a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank által bérelt
székesfővárosi közraktárak fekbér és egyéb díjtételeinek
megállapítása ügyében.

Joanovich Pál: Egyáltalán nem vagyok hajlandó
úgy, ahogy előterjesztetett, a tárgyat egyszerűen el-
fogadni. Nem vagyok hajlandó pedig elfogadni azért,
mert fontos jövedelmi forrásról van szó és ez a tárgy
még sem volt a pénzügyi bizottság előtt. Az 1872.
évi XXXVI. törvénycikk szerint minden ilyen ügyet a
pénzügyi bizottsággal kell megtárgyalatni.

De nemcsak ebből az okból nem fogadom el,
hanem azért sem, mert kimondom áperthe, hogy az
emelés mértékével megelégedve nem vagyok. A

Leszámitoló Banknak olyan jövedelmei vannak a
közraktárból, amelyek meghaladják az alaptőke
jövedelmét. (Úgy van!) A Leszámitoló Banknak ma
olyan vagyontárgyát képviselik a közraktárak, amely
egyedül képes megfizetni az ő osztalékát.

Én tehát, tekintettel arra, hogy ez úgy nem volt
a pénzügyi bizottság előtt, már most is avel a cél-
zattal kérem ezt a tárgyat ismét a pénzügyi bizottság
elő utasítani, hogy a pénzügyi bizottság foglalkozzék
vele és terjesszen olyan javaslatot elő, amelyben a
fekbérek emelése a jövőre nagyobb mérvben kihaszná-
laltatik. A magam részéről kérem, méltóztassék ezt
a tárgyat sürgős tárgyalás végett a pénzügyi bizottság
elő utasítani.

Gáspár Fülöp: Tisztelt Közgyűlés! Itt a főváros-
nak egy olyan vagyontárgyáról van szó, melynek
figyelmeztetnem kell a közgyűlés többségét, hogy
sokszorosát lehet annak az összegnek abból a köz-
raktárból kivenni, mint amit a város... (Zaj.) Enge-
delmet kérek, az elég helytelen dolog... (Zaj.)

Elnök (csenget): Ne méltóztassék, kérem, pár-
beszédeket folytatni se jobbról, se balról.

Gáspár Fülöp: A partbérleteknél látjuk azt,
hogy ajándékozza oda a város az ő vagyontárgyait
semmiért, úgy ahogy odaajándékozza a telkeit ingyen,
úgy ajándékozza oda a bérleteit. Ez a bank az én
bankom 25 év óta, tehát méltóztassék meggyőződve
lenni, hogy engem, mikor támadom ezt a javaslatot,
nem az vezet, hogy én ő velük jó viszonyban vagyok,
hanem én, ha azt látom, hogy a várost bárki egy fillérral
megkárosítja, úgy veszem mintha a saját személyemet
károsítaná meg. Nekem ismerni kellene azt a szerződést,
mely a leszámitoló bankkal kötött. Méltóztassék
megfigyelni, mennyi volt a város jövedelme békében
ennél a közraktárnál és tessék ezzel az ötezerrel
párhuzamba hozni, amit most kap, mert azzal legyünk
tisztában, hogy ötmillió korona ötezerért sem ér,
tehát a főváros a közraktáraival a békeidővel szemben
egy fazéki káposztát kap. Itt igenis mutasson erélyt
a többségi párt, vizsgálja meg...

Nagy Ferenc: Kisebbség is!

Gáspár Fülöp: Én azzal mutatom meg, hogy
rámutatok, én, nem tehetek javaslatot, mert azokat
leszavazzák. (Zaj.) Én egyet kérek: állapíttassék meg
ma ennek a közraktárnak a valóságos jövedelme.

Joanovich Pál: Azt nem lehet most megállapítani.

Gáspár Fülöp: Nem hiszem, hogy mikor valaki
egy földbérletet kivett 15 esztendőre és a törvény
megengedi, hogy annak az ára a mai viszonyokhoz
mérten felemeltessék, ha a Leszámitoló Bank egy
olyan szerződés birtokában van, amely százszor annyi
jövedelmet biztosít neki, mint a fővárosnak jut, kell
nekünk módot találnunk, hogy a városnak meg-
óvassék a joga, mely őt megilleti. Minthogy Joanovich
biz. tag úr már megtette az indítványt, hogy adassék
vissza a tanácsnak megfelelő előterjesztés végett,
remélem, hogy a többségi párt vissza is fogja adni,
ebben a formájában én azt nem fogadom el, mert a
főváros érdekét kielégítve és képviselve nem látom.
Csatlakozom Joanovich biz. tag úr indítványához.

Horváth Károly (IV. ker.): Tisztelt Közgyűlés!
Engem Joanovich biz. tag úr indítványa készlet fel-
szólalásra. A multkori alkalommal, mikor utóljára volt
ez a tárgy előttünk, én voltam bátor indítványt tenni,
hogy adjunk felhatalmazást a tanácsnak, hogy ő a
felemléseket saját hatáskörében intézze el, gondolván,
ezzel elérjük azt a célt, hogy nem azt a hosszú időt
kell ilyen indítvánnyal eltölteni, mely tart a féllal
való tárgyalástól az összes bizottságokon keresztül a